

บันทึก

เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษปรับตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.๒๕๑๐
(ความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรม)

กระทรวงพาณิชย์ได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ พณ ๐๘๐๓/๒๘๙๕ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๓๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กระทรวงพาณิชย์ได้รับรายงานจากสำนักงานประกันภัยว่า คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีความผิดตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.๒๕๑๐ ได้มีปัญหาคอฎหมายเกี่ยวกับการลงโทษปรับบริษัทประกันชีวิตและบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของบริษัทฯ ในกรณีที่บริษัทประกันชีวิตได้ตกลงทำสัญญาประกันชีวิตโดยออกเอกสารแนบท้ายกรรมธรรม์ประกันภัยซึ่งมิได้รับความเห็นชอบในแบบและข้อความจากนายทะเบียนประกันชีวิตกรณีหนึ่งกับกรณีที่บริษัทประกันชีวิตกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยลงในกรรมธรรม์ประกันภัยโดยมิได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนประกันชีวิตอีกกรณีหนึ่ง ทั้งสองกรณีนี้บริษัทได้ออกให้แก่ผู้เอาประกันภัยเป็นจำนวนมากหลายรายเหมือนกันหมด อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๓^๑และมาตรา ๒๔^๒แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.๒๕๑๐ ปัญหาที่

^๑มาตรา ๒๓ กรรมธรรม์ประกันภัยที่บริษัทออกให้แก่ผู้เอาประกันภัยต้องเป็นไปตามแบบและข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ ให้รวมทั้งเอกสารประกอบหรือแนบท้ายกรรมธรรม์ประกันภัยนั้นด้วย

แบบและข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบไว้แล้วตามวรรคหนึ่งเมื่อนายทะเบียนเห็นสมควรหรือเมื่อบริษัทร้องขอ นายทะเบียนจะสั่งให้เปลี่ยนแบบและข้อความเสียใหม่หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงก็ได้

ในกรณีที่บริษัทออกกรรมธรรม์ประกันภัยแตกต่างไปจากแบบหรือข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรรมธรรม์ประกันภัยมีสิทธิเลือกให้บริษัทต้องรับผิดชอบในการชำระหนี้ตามแบบกรรมธรรม์ประกันภัยหรือข้อความที่บริษัทออกให้นั้นหรือตามแบบหรือข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบไว้แล้วก็ได้ และไม่ว่าผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรรมธรรม์ประกันภัยจะใช้สิทธิดังกล่าวนี้ ประการใดหรือไม่ ย่อมไม่เป็นเหตุให้บริษัทพ้นความผิดที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่บริษัทออกกรรมธรรม์ประกันภัยโดยใช้แบบหรือข้อความที่นายทะเบียนมิได้ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ผู้เอาประกันภัยจะเลือกให้บริษัทต้องรับผิดชอบตามกรรมธรรม์ประกันภัยนั้นหรือจะบอกเลิกสัญญาประกันชีวิตนั้นเสีย และให้บริษัทคืนเบี้ยประกันภัยทั้งสิ้นที่ได้ชำระไว้แล้วแก่บริษัทก็ได้ และไม่ว่าผู้เอาประกันภัยจะใช้สิทธิดังกล่าวนี้ ประการใดหรือไม่ ย่อมไม่เป็นเหตุให้บริษัทพ้นความผิดที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

^๒มาตรา ๒๔ อัตราเบี้ยประกันภัยที่บริษัทกำหนด จะต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน

อัตราเบี้ยประกันภัยที่นายทะเบียนเห็นชอบไว้แล้ว เมื่อนายทะเบียนเห็นสมควรหรือเมื่อ

เกิดขึ้นก็คือการลงโทษปรับบริษัทประกันชีวิตและผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของบริษัทในกรณี
ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะลงโทษปรับเพราะแบบและข้อความในกรมธรรม์ประกันภัยและอัตราเบี้ย
ประกันภัยที่บริษัทกำหนดไม่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนเพียงกรรมเดียว หรือจะเรียง
กระทรวงลงโทษตามรายการกรมธรรม์ประกันภัยแต่ละรายการต่างกรรมต่างวาระไป และในปัญหาดังกล่าว
ข้างต้น คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีความผิดซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์แต่งตั้งขึ้นตาม
มาตรา ๙๘^๓ แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.๒๕๑๐ มีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝ่าย
ดังนี้

ฝ่ายแรก มีความเห็นว่า เนื่องจากมาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ แห่ง
พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.๒๕๑๐ ได้บัญญัติให้กรมธรรม์ประกันภัยรวมทั้ง
เอกสารแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัย และอัตราเบี้ยประกันภัยที่บริษัทกำหนดต้องได้รับความ
เห็นชอบจากนายทะเบียนก่อน ซึ่งการขอรับความเห็นชอบในกรณีดังกล่าวต่อนายทะเบียนนั้น
บริษัทจะกำหนดแบบและข้อความกรมธรรม์ประกันภัยหรือเอกสารแนบท้ายตลอดทั้งอัตราเบี้ย
ประกันภัยยื่นต่อนายทะเบียนเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วก็จะ
นำไปออกหรือกำหนดให้แก่ผู้เอาประกันภัยเป็นร้อยหรือเป็นพัน ๆ รายก็ได้โดยไม่ต้องขอความ
เห็นชอบแต่ละรายอีก ดังนั้นเมื่อขอความเห็นชอบครั้งเดียวสามารถออกให้แก่ผู้เอาประกันภัย
หลายรายได้ ความผิดที่มีได้รับความเห็นชอบจึงต้องถือเป็นความผิดกรรมเดียว มิใช่ความผิดแต่
ละรายที่ออกให้แก่ผู้เอาประกันภัย

ฝ่ายที่สอง มีความเห็นว่า เนื่องจากไม่มีการขอรับความเห็นชอบอัตราเบี้ย
ประกันภัยและเอกสารแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัยจากนายทะเบียนมาก่อน ดังนั้นการที่บริษัท
ได้ออกเอกสารแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัยและอัตราเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยแต่ละ
รายไปนั้นต้องถือว่าอัตราเบี้ยประกันภัยและเอกสารแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัยนั้น ๆ ไม่ได้รับ
ความเห็นชอบจากนายทะเบียนทุกรายไป ถึงแม้ว่าจะออกเหมือนกันทุกรายก็ตาม ทั้งนี้ เพราะ
เป็นการกระทำต่างกรรมต่างวาระกันโดยถือว่าการกระทำต่อผู้เอาประกันภัยรายหนึ่งเป็นกรรม
หนึ่ง ดังนั้นการลงโทษปรับจึงต้องเรียงกระทรวงลงโทษแต่ละรายไป

โดยที่ปัญหานี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่สำคัญ ประกอบกับคณะกรรมการ
เปรียบเทียบคดีความผิดตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.๒๕๑๐ มีความเห็นแตกต่างกันไม่
อาจหาข้อยุติได้ กระทรวงพาณิชย์จึงเห็นสมควรขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้
ความเห็นในปัญหาดังกล่าวเพื่อจะได้ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

บริษัทร้องขอ นายทะเบียนจะสั่งให้เปลี่ยนอัตรานั้นเสียใหม่ก็ได้การเปลี่ยนอัตราใหม่ไม่มีผลกระทบต่อ
กรมธรรม์ประกันภัยที่ได้กำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบไว้ก่อนแล้ว

^๓มาตรา ๙๘ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการมีจำนวนสามคน ซึ่งคนหนึ่งต้องเป็น
พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดตาม
พระราชบัญญัตินี้ซึ่งมีกำหนดโทษปรับสถานเดียวหรือความผิดซึ่งเป็นความผิดหลัโทษได้ เมื่อคณะกรรมการได้
ทำการเปรียบเทียบคดีใดและผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ
กำหนดแล้ว ให้คดีนั้นเป็นอันเลิกกัน

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้รับฟังคำชี้แจงเพิ่มเติมจากผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานประกันภัย) แล้ว ได้เห็นว่า บริษัทอเมริกันอินเตอร์เนชันแนลแอลกอฮอล์ จำกัด สาขาประเทศไทย ได้ทำสัญญาประกันชีวิตกับผู้เอาประกันภัยในการประกันชีวิตผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี โดยนำตราเบี้ยประกันภัยที่บริษัทได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสำหรับผู้เยาว์ที่มีอายุ ๑๖ ปี มากำหนดใช้เป็นอัตราเบี้ยประกันภัยสำหรับผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี ลงในกรมธรรม์ประกันภัยแบบสะสมทรัพย์และแบบตลอดชีพ ซึ่งอัตราเบี้ยประกันภัยที่บริษัทนำมากำหนดใช้กับผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๖ ปีนี้ ไม่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน ในปี พ.ศ.๒๕๒๙ บริษัทได้ทำสัญญาประกันชีวิตกับผู้เอาประกันภัยทั้งสองแบบประมาณ ๑,๐๐๐ ราย เมื่อนายทะเบียนได้ตรวจพบและแจ้งให้บริษัททราบว่าอัตราเบี้ยประกันภัยที่บริษัทกำหนดและนำมาใช้กับผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๖ ปีนั้น นายทะเบียนยังไม่ได้ให้ความเห็นชอบ บริษัทจึงได้ระงับการทำสัญญาประกันชีวิตผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี และได้ทำเรื่องขอความเห็นชอบจากนายทะเบียนในอันที่จะนำอัตราเบี้ยประกันภัยสำหรับผู้เยาว์ที่มีอายุ ๑๖ ปี มาเป็นอัตราเบี้ยประกันภัยสำหรับผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี ซึ่งนายทะเบียนพิจารณาแล้วได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๒๙ นอกจากนั้นบริษัทยังได้ทำสัญญาประกันชีวิตกับผู้เอาประกันภัยอีก ๕ ราย และกรมธรรม์ประกันภัยที่บริษัทออกให้แก่ผู้เอาประกันภัย ๕ รายนี้ มีเอกสารแนบท้ายในรูปบันทึกสลักหลังเบี้ยประกันภัยเฉพาะกาลที่ขยายความคุ้มครองล่วงหน้าก่อนถึงวันที่กำหนดในกรมธรรม์ประกันภัย มีข้อความว่า

“เพื่อตอบแทนเบี้ยประกันภัยเฉพาะกาลที่ได้ชำระแล้วเป็นที่เข้าใจและตกลงกัน ว่า การประกันภัยภายใต้กรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้เฉพาะประกันชีวิตเพียงอย่างเดียว จะมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๒๙ จนถึงวันที่ของกรมธรรม์ประกันภัยฉบับนี้ สำหรับสัญญาเพิ่มเติมใด ๆ ที่ได้แนบอยู่จะเริ่มมีผลบังคับในวันที่ของกรมธรรม์ประกันภัย”

ข้อความในเอกสารแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัยนี้ไม่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนและถ้าหากบริษัทจะยื่นคำขอให้นายทะเบียนให้ความเห็นชอบกับข้อความในเอกสารแนบท้าย กรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าวข้างต้น นายทะเบียนก็จะไม่ให้ความเห็นชอบเพราะข้อความดังกล่าวกำหนดให้ขยายการคุ้มครองแก่ผู้เอาประกันภัยก่อนวันที่กำหนดในกรมธรรม์ประกันภัยซึ่งขัดต่อหลักการประกันภัยที่สำนักงานประกันภัยถือปฏิบัติตลอดมาว่า การคุ้มครองผู้เอาประกันภัยจะกำหนดให้เริ่มขึ้นก่อนวันที่ออกกรมธรรม์ประกันภัยไม่ได้ การกระทำของบริษัทจึงเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๓^๔ และมาตรา ๒๔^๕ แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ.๒๕๑๐ ความผิดตามมาตราดังกล่าวมีโทษปรับตามมาตรา ๗๗^๖ และมาตรา ๗๘^๗ แห่งพระราชบัญญัติ

^๔โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)

^๖มาตรา ๗๗ บริษัทได้ออกกรมธรรม์ประกันภัยหรือเอกสารประกอบหรือแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัยฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

^๗มาตรา ๗๘ บริษัทใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๑ หรือมาตรา ๓๖ หรือ

ดังกล่าว คือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทแต่ละกรณี และกรรมการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของบริษัทมีโทษปรับตามมาตรา ๙๗^๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย คือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท ในการลงโทษปรับบริษัทและกรรมการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของบริษัทในกรณีนี้ คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีความผิดตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๑๐ มีความเห็นแตกต่างกันตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงใคร่ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาดังกล่าวด้วย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาที่ขอหรือมาประกอบกับคำชี้แจงเพิ่มเติมของผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานประกันภัย) แล้วมีความเห็นว่า อัตราเบี้ยประกันภัยที่บริษัทกำหนดสำหรับผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๖ ปีนั้น เป็นอัตราเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนเพราะอัตราเบี้ยประกันภัยดังกล่าวนายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบสำหรับใช้กับผู้เยาว์ที่มีอายุ ๑๖ ปีบริบูรณ์เท่านั้น การกระทำของบริษัทเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๑๐ และสำหรับกรณีที่บริษัทได้ทำบันทึกสลักหลังแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัยเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้เอาประกันภัยล่วงหน้าก่อนถึงวันที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยนั้น เอกสารดังกล่าวถือได้ว่าเป็นเอกสารแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัย เมื่อยังไม่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๓ การกระทำของบริษัทจึงเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ อีกมาตราหนึ่งด้วยการกระทำของบริษัททั้งสองกรณีดังกล่าวข้างต้นเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ ซึ่งมาตรา ๗๗ และมาตรา ๗๘ ได้กำหนดโทษปรับไว้ในแต่ละมาตราไม่เกินสองหมื่นบาท และเนื่องจากข้อเท็จจริงปรากฏว่าในการออกกรมธรรม์ประกันภัยบริษัทได้กำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยสำหรับผู้เยาว์ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๖ ปีโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน และตลอดปี พ.ศ. ๒๕๒๕ บริษัทได้ออกกรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าวในวาระต่างกันให้แก่ผู้เอาประกันภัยประมาณหนึ่งพันราย สำหรับเอกสารแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัยซึ่งมีข้อความที่ยังไม่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน บริษัทได้ออกให้แก่ผู้เอาประกันภัยเป็นจำนวนห้ารายการกระทำของบริษัททั้งสองกรณีที่กล่าวมาข้างต้นซึ่งได้กระทำต่อผู้เอาประกันภัยแต่ละรายและในระยะเวลาที่แตกต่างกัน จึงเป็นความผิดหลายกรรมต้องลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปหาใช่เป็นความผิดเพียงกรรมเดียวไม่ ทั้งนี้ตามนัยคำพิพากษากฎีกาที่ ๑๘๖๙/๒๕๒๒^๕ และคำ

คำนวณเงินผลกำไรโดยมิได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนตามมาตรา ๒๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

“มาตรา ๙๗ ในกรณีที่บริษัทใดกระทำความผิดเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๑๑ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๗ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) หรือ (๑๓) มาตรา ๓๓ หรือ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่งหรือไม่วางเงินสำรองประกันภัยตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง หรือเพราะฝ่าฝืนคำสั่งนายทะเบียนตามมาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๓๗ วรรคสอง กรรมการของบริษัทนั้นหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของบริษัทนั้นต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของบริษัทนั้นด้วย

“ฎีกาที่ ๑๘๖๙/๒๕๒๒ จำหน่ายตัวเข้าชมภาพยนตร์โดยไม่ปิดอาคารแสดงปี ๓๕๖ ฉบับ ไม่

พิพากษาฎีกาที่ ๑๕๖๑/๒๕๒๖^{๑๐}

(ลงชื่อ) อมร จันทรสมบูรณ์
(นายอมร จันทรสมบูรณ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กันยายน ๒๕๓๐

มีอากรมหรสพปิดทับ ๗ ฉบับ ไม่นำากตัวใส่ภาชนะทันที ๑๔๓ ฉบับ เป็นความผิดตามรายตัวผู้ดูตามประมวล
รัชฎากรมตรา ๑๓๒ แยกเป็นความผิดตามตัวแต่ละฉบับ เป็นความผิด ๔๙๖ กระทง แม้เป็นการนาย
ภาพยนตร์รอบเดียวกัน

^{๑๐}ฎีกาที่ ๑๕๖๑/๒๕๒๖ จำเลยออกเช็คพิพาท ๔ ฉบับ เพื่อชำระหนี้ให้แก่โจทก์ในวัน
เดียวกัน และสั่งจ่ายเงินวันเดียวกัน ธนาคารได้ปฏิเสธการจ่ายเงินไปในวันเดียวกันหมดทุกฉบับ การออกเช็ค
ดังกล่าวเป็นการสั่งให้ธนาคารจ่ายเงินตามจำนวนและวันที่ที่ปรากฏในเช็ค ซึ่งผู้ออกเช็คอาจมีเงินจ่ายตามเช็ค
หรือมีเจตนาให้ใช้เงินตามเช็คแต่ละฉบับหรือไม่แตกต่างแยกจากกันได้ จึงเป็นการกระทำผิดหลายกรรมต่างกัน